

METHODY PRÁCE OPERAČNÍHO ODDĚLENÍ VYŠŠÍ VŠEVOJSKOVÉ JEDNOTKY

Pplk. děl. Rudolf Litera

Řízení boje a operace v soudobých podmínkách klade na velitele a štáby všech stupňů vyšší požadavky. Čím je vyšší stupeň velitelství, tím je soubor otázek spojených s přípravou a vedením boje nebo operace rozsáhlejší.

Velitel a štáb jsou středem nervového systému vojsk. Velení musí být pružné, mobilní a nepřetržitě. Velitel připravuje a řídí boj s pomocí a prostřednictvím svého štábu. Aby štáb mohl splnit všechny požadavky na něj kladené, musí být dobře sehraným pracovním kolektivem, v němž nejdůležitější úlohu má operační oddělení. Na operačním oddělení leží proto také největší odpovědnost. Na podkladě hlubokého studia situace na frontě, podle daných úkolů a rozhodnutí velitele operační oddělení štábu připravuje a zpracovává plán boje (operace) a plánuje a organizuje součinnost všech druhů vojsk. V těsné spolupráci s ostatními druhy vojsk organizuje bojové zabezpečení, provádí kontrolu a pomoc při plnění nařízených úkolů a informuje nadřízený štáb a sousedy.

Na přesnosti a plánovitosti práce operačního oddělení závisí ve velké míře včasné a správné přijetí rozhodnutí velitelem, rychlost jeho dovedení k vykonavatelům a tím i úspěch boje nebo operace.

Ze zkušeností z minulých cvičení možno usoudit, že mnozí soudruzi generálové a důstojníci nemají správnou představu o objemu a obsahu práce operačního oddělení. Často se domnívají, že operační oddělení zpracovává jen materiál týkající se vlastních vojsk. Kdyby tomu tak bylo, nebylo by operační oddělení s to splnit svůj úkol.

Operační oddělení kromě přesné znalosti situace vlastních vojsk musí mít jasný obraz i o situaci a činnosti nepřítel. Kdyby operační oddělení neznalo hodnotu a sílu nepřítel, nemohlo by dát veliteli podklady pro jeho správné rozhodnutí.

Znalost situace vlastních vojsk neznamena znát jen zprávy operačního rázu, nýbrž vyžaduje přesně znát jaká je spojovací situace, jaký je stav střeliva, pohonných látek a potravin, jaké jsou možnosti přísunu, jaký je stav cest, dopravních prostředků a pod.

Operační oddělení musí pracovat reálně a nesmí proto posuzovat bojeschopnost podřízených jednotek jen podle suchých výkazů počtů. Jemu musí být přesně znám i morální a fyzický stav každé jednotky, schopnosti jednotlivých velitelů, musí mít vcelku přesný a živoucí obraz o skutečné situaci vojsk. Operační oddělení musí mít jasnou představu o bojeschopnosti každé podřízené jednotky. Podle toho pak operační oddělení usměrňuje doplňování jednotek osobami a materiálem a navrhuje úkoly.

Zprávy o vlastních vojskách získává operační oddělení samo. Zprávy o nepříteli, spojovací situaci, týlové situaci a o počtech v jednotkách v podstatě získává od příslušných oddělení štábů a štábů druhů vojsk a služeb.

Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války se u operačního oddělení armád a frontu nejlépe osvědčil systém rozdělení příslušného operačního oddělení do zvláštních směrových skupin („grup napravlenija“) podle počtu podřízených vyšších jednotek. Někdy to může být jen jediný důstojník (směrový důstojník). Tyto skupiny se všestranně staraly o příslušnou vyšší jednotku. Skupina se skládala z 1 až 3 důstojníků podle důležitosti směru a úkolu vyšší jednotky. Vede ji zpravidla jeden z pomocníků náčelníka operačního oddělení.

Organisace těchto skupin nebyla neměnná. Podle situace v průběhu operace a podle důležitosti plnění úkolů tvořily se skupiny nové nebo měnily složení.

Nejdůležitějším úkolem těchto skupin je

- získávání zpráv o situaci na příslušném směru (u příslušné jednotky),
- zhodnocovat tyto zprávy,
- informovat o situaci vlastní štáb, podřízený štáb přidělený směrové skupině a dávat podklady k informaci nadřízeného štábu a sousedů.

V průběhu operace bude složitým úkolem získat včas hodnověrné zprávy. Tu bude hlavním úkolem operačního oddělení odstraňovat všechny překážky, které brání včasnému doručování zpráv.

Je nutno především vychovávat podřízené štáby, aby stály co stály a včas doručovaly zprávy o událostech v průběhu operace. Po zkušenostech z našich cvičení jsou u nás ještě štáby, které si neuvědomují význam zpráv pro velitele, od kterých je často nutno zprávy vymáhat. To pochopitelně způsobuje nežádoucí zpoždění zpráv a tím nutnost spěšného a tedy často povrchního zpracování dokumentů. V hlášeních nesmějí být nejasnosti. Každé hlášení musí navazovat na předchozí. Musí být jeho logickým pokračováním. Jestliže na příklad štáb podřízené jednotky v jednom ze svých hlášení oznamuje, že určitá divise vede boj v prostoru „A“ a v příštím hlášení se o této divisi vůbec nezmiňuje a na konec z dalšího hlášení je patrné, že ona divise bojuje již v prostoru „B“, který je značně vzdálen od dříve hlášeného prostoru „A“, je zcela nasnadě, že pak není možno si vytvořit ucelenou představu o činnosti zmíněné jednotky.

Vážným nedostatkem našich štábů je slabá součinnost uvnitř štábů a mezi štáby. Operační oddělení se nesmí uzavřít a oddělit od ostatních oddělení štábů, štábů druhů vojsk a služeb. Je známo, že mnoho zpráv může získat operační oddělení právě z materiálu ostatních oddělení a štábů druhů vojsk.

Hodnota práce směrových skupin a tím i operačního oddělení závisí na tom, do jaké míry jsou náčelníci oddělení a náčelníci směrových skupin informováni o úkolech jednotek. Neznají-li příslušníci operačního oddělení štábu všechny podrobnosti rozhodnutí velitele a úkoly, které dal veliteli jednotkám, a zvláště neznají-li je ještě ani v době, kdy byla operace zahájena, má to za následek, že se příslušníci operačního oddělení štábu stali pasivními a neodpovědnými vykonavateli, kteří mohou jen vývoj situace zaznamenávat, ale nejsou schopni kriticky zhodnocovat zprávy o situaci a být účinným nástrojem velení.

Získané zprávy o situaci je nutno ihned zpracovat a zhodnocovat.

K zachycení všech zpráv o situaci vedou směroví důstojníci pracovní mapu a pracovní sešit, v němž si zaznamenávají zejména to, co nelze vyjádřit na mapě.

K určitému času, zpravidla v době, kdy se zpracovávají hlášení, je nutno vyjádřit na mapě závěr. To znamená zakreslit situaci k danému času zvláště význačným způsobem. Při tom musí být na mapě odlišně vyjádřeny situace předcházející.

Koncem každého dne, obvykle v noci, náčelníci směrových skupin (směroví důstojníci) vyhodnotí pod vedením náčelníka operačního oddělení celkový výsledek denní bojové činnosti vojsk. Kontrolují, co bylo splněno z daných úkolů a jaké jsou vyhlídky pro další činnost. Je dále nutno určit, co je nejasné v situaci, co je pochybné a které zprávy je nutno ještě dodatečně získat.

Ještě několik slov o zpracovávání souhrnných operačních hlášení. Bylo by nesprávné začít zpracovávat souhrnné operační hlášení, až dojdou podrobná hlášení od podřízených jednotek. Souhrnná operační hlášení došla od podřízených jednotek nemohou být také absolutně jediným informujícím materiálem, nýbrž jsou dokumentem, který shrnuje a po případě upřesňuje dříve došlé zprávy. Docházející zprávy musí být běžně zpracovávány a musí jich být použito k sestavení souhrnného operačního hlášení.

Souhrnné operační hlášení nesmí také sestavovat jediný člověk, nýbrž musí se na něm podílet všechny směrové skupiny operačního oddělení. Jen první a úvodní část, v které je stručná charakteristika situace na celé frontě, má být sestavena buď samým náčelníkem operačního oddělení nebo jeho zástupcem. Zdůrazňují, že i souhrnné operační hlášení musí být naprosto jasné a musí být logickým pokračováním souhrnného hlášení před-

cházejícího. Je vhodné psát operační souhrnné hlášení ve dvou výtiscích. Tím se urychlí odeslání. Po schválení je pak možno jeden výtisk dát spojovacímu uzlu k odeslání technickými poštami nadřízenému štábu a druhý výtisk pak lze dát zároveň do pisárny k rozmnožení v příslušném množství.

Závěr

Je nutno si uvědomit, že se náčelník operačního oddělení nesmí uspokojit jen zprávami, které získá z hlášení podřízených štábů, ale že je povinen podle situace a možnosti čas od času vysílat důstojníky směrových skupin operačního oddělení k vojskům, aby se na místě osobně a podrobně seznámili se situací. Takto zjištěné zprávy budou nejhodnotnější. Takové zájezdy je vhodné uskutečňovat zejména v době před přijetím rozhodnutí velitele pro operaci a v průběhu operace v jejích kritických okamžicích.

